

طاهریان

طلایه داران استقلال ایران

پس از اسلام

دکتر سید حسن قریشی کراچی

عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور

سرشناسه	:	قریشی، سیدحسن، ۱۳۴۶-
عنوان و نام پدیدآور	:	طاهریان طلایه دار استقلال ایران پس از اسلام/ سیدحسن قریشی.
مشخصات نشر	:	قم: مرکز نشر کتاب، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۲۵۶ص.
شابک	:	۹۷۸-۹۶۴-۷۲۱۸-۵۶-۶
وضعیت فهرست نویسی	:	فبا
حداشت	:	کتابنامه:ص. ۱۹۱ - ۲۰۶:همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	:	طاهر ذوالیمینین، ۱۵۹ - ۲۰۷ق.
موضوع	:	ایران -- تاریخ -- طاهریان، ۳۰۵ - ۳۵۹ق.
موضوع	:	Iran -- History -- Tahirids، ۸۲۱ - ۸۷۲
رده بندی شکره	:	DSR۶۰۲/۳ط۲ ۱۳۹۵
رده بند دی	:	۹۵۵/۰۲۵۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۲۲۳۹۲۸

عنوان: طاهریان طلایه داران استقلال ایران پس از اسلام

تالیف: دکتر سید حسن قریشی

ویراستار علمی: دکتر سلمان قاسمیان

ناشر: مرکز نشر کتاب / قم

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۵

تیراژ: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۲۱۸-۵۶-۶

فهرست

۷	مقدمه
۹	بخش اول: اوضاع خراسان در دو قرن اول هجری
۱۱	فصل اول: اوضاع امور خراسان بعد از تسلط اعراب
۲۹	فصل دوم: خاندان های ایرانی که با اعراب همکاری داشتند
۳۶	برمکیان
۴۱	خاندان سهل
۴۵	فصل سوم: خاندان طاهری در دستگاه حاکم خراسان
۵۳	بخش دوم: طاهربن حسین (ذوالیمنین)
۵۵	فصل اول: نقش طاهر در اوضاع سیاسی خراسان
۶۱	فصل دوم: نقش طاهر در واقعه امین و مأمون
۸۱	فصل سوم: امارت طاهر در خراسان
۱۰۱	فصل چهارم: مشی سیاسی طاهر
۱۱۱	بخش سوم: جانشینان طاهر
۱۱۳	فصل اول: طلحه بن طاهر
۱۲۳	فصل دوم: عبدالله بن طاهر
۱۴۳	فصل سوم: طاهر بن عبدالله
۱۴۹	فصل چهارم: محمد بن طاهر
۱۵۹	بخش چهارم: سیاست کشور داری طاهریان
۱۶۱	فصل اول: سیاست داخلی و دستگاه اداری طاهریان

۱۶۳	امارت.....
۱۶۷	وزارت و دربار.....
۱۷۲	قضاوت.....
۱۷۵	سپاه.....
۱۷۷	نظام اقتصادی طاهریان.....
۱۸۸	آثار مربوط به طاهریان.....
۱۹۰	سیاست مذهبی طاهریان.....
۱۹۶	سیاست فرهنگی و ادب طاهریان.....
۲۰۷	مردم داری طاهریان.....
۲۱۰	قلمرو طاهریان.....
۲۱۱	بایتخت طاهریان.....
۲۱۳	فصل دوم: روابط طاهریان با دولت های مسایه.....
۲۱۵	روابط طاهریان با خلفا.....
۲۲۰	روابط طاهریان با صفاریان.....
۲۲۵	روابط طاهریان با علویان.....
۲۳۰	روابط طاهریان با سامانیان.....
۲۳۳	بخش پنجم: عوامل ضعف و انقراض طاهریان.....
۲۴۳	کتابخشناسی.....

مقدمه

دوران فرمانروایی طاهریان در ایران را می‌توان یکی از سرنوشت سازترین ادوار تاریخی این کشور به شمار آورد. در این عهد است که درخت آرزوی ایرانیان در تحصیل استقلال به بار می‌نشیند و برای اولین بار بعد از شکست نهاوند به جای حکامی که از جانب خلفا فرستاده می‌شدند در قسمتی از ایران، امرایی از یک خاندان ایرانی حکومت کردند.

طاهر بن حسین با برپا داشتن نام خلیفه از خطبه نماز آدینه در سال‌های آغازین سده سوم هجری به آرزوی پیرینه ایرانیان جامه عمل پوشاند و اولین طلایه دار استقلال ایران بعد از تسلط اعراب گردید و با موروثی شدن حکومت در خاندانش عملاً قدرت خلفا را برای ابد در ایران منقرض نمود و راه برای استقلال کامل و احیاء فرهنگ و تمدن ایرانی هموار شد. با این عمل زمینه برای تاسیس دولت‌های کاملاً مستقل فراهم شد و برپیکر افسرده، حیاتی تازه دمیده شد.

تحقیق در احوال و آثار بزرگان و نامداران ایرانی، مرز و بوم و حکومت‌های ایرانی، برای هر نسل و هر دسته‌ای از مردمی که بخواهد با دانش و دینداری و صداقت امور جامعه را اداره کند و از نظر فرهنگی یا اداری خدمتی نمایند، ضرورت دارد و بسیار سودمند است. آشنا شدن بر بخشی از تاریخ ایران و آگاهی از وضع زندگی مردم و شیوه کشورداری حاکمان علاوه بر اینکه نمایای تاریک تاریخ ایران را روشن می‌سازد سبب گسترش دامنه فعالیت دانش پژوهان و دست اندرکاران و زمامداران به‌خصوص و سایر افراد عموماً خواهد شد که یکی از اهداف نویسنده از این کتاب همین امر می‌باشد.

انگیزه نویسنده در انتخاب این موضوع بر چند محور استوار می‌باشد:

الف- سهم سلسله طاهریان در نیل به استقلال مردم ایران، که زمینه را برای استقلال کامل فراهم نمود که از نظر پیش کسوتی وجه‌ای متمایز بوده است.

ب- درباره ادوار مختلف تاریخ ایران، کم و بیش محققین ایرانی و خارجی به پژوهش پرداخته اند ولی آثار کمی درباره این سلسله مهم ایرانی به رشته تحریر در آمده است.

ج- خراسان بزرگ منطقه حکومت طاهریان در تاریخ ایران مقامی بس والا و پایگاه ارجمندی را داراست و امروزه بخش هایی از ایران و کشورهای آسیای میانه و افغانستان را در بر می گیرد که پی بردن به وجود تاریخی، ملی، سیاسی، فرهنگی و نژادی این منطقه علاوه بر اینکه زوایای پنهان تاریخ ایران را روشن می سازد، در گسترش روابط و پیوند دوستی میان ملت ها مفید و موثر می باشد.

د- اغلب مورخین اسلامی از همان قرن سوم به بعد، به علت نزدیکی طاهریان به عباسیان از آنان به عنوان یک حکومت یاد نکردند و بسیار مختصر و موجز درباره آن ها سخن گفتند. درباره اقدام طاهر و جانشینانش قضاوت درستی نکرده اند و یک طرفه به محکمه رفتند.

در تهیه مطالب این کتاب تا حد امکان تمام منابع و تحقیقات که به نحوی به موضوع مربوط می شود مورد مطالب قرار گرفته و تا جایی که امکان داشته از مدارک اصلی و دست اول استفاده شده و سعی گردیده از منابعی بهره گرفته شود که به زمان موضوع نزدیک تر و مورخ از اعتبار علمی برخوردار باشد. همچنین تلاش شده که موثرترین و عینی ترین روایات در تهیه مطالب مورد استفاده قرار گیرد و برای دستیابی به منابع تا حد امکان به کتابخانه های معتبر مراجعه گردیده که برخی از کتاب های منحصر به فرد را مورد شناسایی و استفاده قرار داده که از جمله آن ها می توان به تاریخ بغداد ابن طیفور اشاره نمود.

تحقیق در مورد طاهریان به دو دهه قبل بر می گردد که به علت مشکلات عدیده که جای طرح آن این مقال میسر نمی باشد، موفق به چاپ آن نشدیم، اکنون فرصتی پیش آمد و امکان چاپ فراهم گردید. در این جا یادی از استادی برزگوار که با آثار ارزشمندی علمی به صورت مکتوب و یا تربیت شاگردانی که امروزه بیشتر آنان در اساتید دانشگاه و یا دیگر مراکز علمی مشغول خدمت به وطن می باشند منجمله اساتید فقید دکتر عبدالهادی حائری، دکتر ابوالفضل نبی، دکتر خواجهویان و دکتر فرنود باید یاد کرد.